

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

יום שלישי ג' תמוז תשפ"ד, 09/07/24

תכנית הלימודים בתנ"ך לתלמידי י' (כו"ח) תשפ"ה

מבוא -

ספר התנ"ך הוא היצירה המובהקת הקשורה להיווצרות העם היהודי בארץ ישראל, לשפה העברית ולערכים אנושיים רבים. בשל מעמדו זה, נלמד התנ"ך כתחום דעת מחייב במערכת החינוך הממלכתית במדינת ישראל.

המעבר לרפורמת 'הלמידה המשמעותית' חולל שינוי במערכת החינוך, ונוצרה דרישה להתאים את לימודי התנ"ך לשינויים הפדגוגיים המתרחשים במערכת החינוך. תכנית הלימודים החדשה מתבססת על התפיסה שעל התלמיד לדעת את הסיפור התנ"כי הרציף, על מגוון ערכיו.

סיפורי התנ"ך מספקים הצצה לחיי היומיום ולתפיסת עולמם הערכית-מוסרית של הקדמונים. לאחר הבנת הסיפור על רקע תקופתו, יש לנסות ולהפיק מתוך הדיון בעלילה ובנפשות הפועלות שיח רלוונטי משמעותי הנוגע למציאות חיינו ולסוגיות אישיות המעסיקות את התלמיד בשלבי התפתחותו השונים. דיון כזה ייערך בפרקים המזמנים שיח ערכי. השאיפה היא, שהתלמיד יהיה מעוניין לבחון את ספר התנ"ך ולהעמיק בסיפוריו ובמסריו, ואף ימצא שחלק מלבטיו מקבילים ללבטי הגיבורים בתנ"ך, ולדילמות הקשורות לחיי הפרט והחברה בישראל כיום.

רציונל -

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

ספר התנ"ך מהווה בסיס להבנת היבטים עיקריים בהיסטוריה היהודית-ישראלית, במורשת ובאמונותיה. מטרת תכנית הלימודים היא שהתלמיד יגלה עניין וסקרנות ביחס לספר התנ"ך, יכיר את העושר, את הגיוון ואת האיכויות המיוחדות של הקורפוס, וידע ששורשי תרבותו נובעים ממנו. השאיפה היא שהתלמידים ידעו את עיקרי הסיפור התנ"כי ויכירו אחדות מסוגותיו הספרותיות, תוך חתירה להפקת משמעות ורלוונטיות לחייהם.

רציונל הלמידה כולל ארבעה עקרונות: ידיעת סיפורי התנ"ך, למידה משמעותית, רצף ובחירה.

עקרונות -

1. התנ"ך מורכב מסוגות ספרותיות שונות, והסוגה הנרטיבית היא אחת הבולטות בו. הסיפור עוסק בדמויות, בקורותיהן, בהכרעותיהן ובמורכבויותהן. הסיפור אינו סיפור גרידא; הוא משקף מגוון ערכים, דעות ואמונות המצויים בספר התנ"ך. ניתוח הסיפורים מאפשר ניהול דיון סביב המסרים הגלויים והסמויים המופיעים בסיפור, ואף מאפשר הבעת עמדות, רגשות, ביקורת וכדומה. הסיפורים יילמדו בהקשר ההיסטורי והתרבותי של זמן כתיבתם, ויושם דגש הן על הכרת המקומות שבהם התרחשו האירועים, והן על הכרת השפה התנ"כית שבה נכתבו.
2. הנחת היסוד של התכנית היא שיש בטקסט התנ"כי רבדים רלוונטיים ומשמעותיים לעולמם של לומדיו ולערכי החברה.
3. תכנית הלימודים כוללת רצף לינארי. בכיתות ב-ט יילמדו הנושאים העיקריים לפי סדר הספרים ההיסטוריוגרפיים של המקרא, על פי נוסח המסורה, מבריאת העולם ועד שיבת ציון. במהלך הלמידה יכירו התלמידים סוגות ספרותיות שונות כגון: סיפור, שירה, חכמה, חוק ונבואה. חשיפת התלמידים למגוון זה נועדה לפרוס בפניהם את העושר הספרותי והרעיוני המצוי במקרא ולהביאם להיכרות עם מנעד ספרותי נרחב שעשוי לדבר אל לבם בצורות שונות.
4. בכיתות חטיבת הביניים והחטיבה העליונה תוצע בחירה ביחס לחלק מתוכני הלימוד. הנחת היסוד היא, שמתן בחירה יאפשר למורים ולתלמידים לעסוק בתנ"ך מתוך עניין וסקרנות, משום שהלמידה תעסוק בתחומים קרובים לליבם.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

תכנית הלימודים לתלמידי כו"ח, תואמת את הדרישות של [תכנית הלימודים 2 יח"ל](#), הן מבחינת פרקי הלימוד והן מבחינת מיומנויות הלמידה (עמ' 27 – 29), הנדרשות על פי תכנית הלימודים תשע"ט.

תכנית מותאמת זו היא ארצית ומיועדת לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים (07 קוד 3-4 או ברמת חומרת מוגבלות ב'–ג') הזכאים להתאמה של בחינת בגרות בית ספרית.

א. תכנית הלימודים

תכנית הלימודים לתלמידי כו"ח היא בהתאמה לתכנית הלימודים תנ"ך ממלכתי 2 יח"ל.

המסומן בצהוב – ירד במיקוד לשנה"ל תשפ"ה

שימו לב: לעתים יש להתייחס בדיון הכיתתי לאותם פרקים/פסוקים שירדו במיקוד וזאת כאשר הדבר נדרש, כדי לקשר בין אירועים/פרקים הנלמדים בתכנית הלימודים.

תכנית לימודים כו"ח (בירוק)	רעיונות גדולים	תכנית לימודים (הרגילה)	חטיבה עליונה
<p>א. סיפורי האבות</p> <p>בראשית י"ב; ט"ו; ט"ז; י"ח; כ"א; כ"ב (א-יט); כ"ד; כ"ה (יט-לד) כ"ז; כ"ט; ל"ב (כ"ד-ל"ב)</p>	<p>✓ בסיפורי האבות והאימהות ישנה העדפה להיאחזות בארץ כנען ומובעת ביקורת (סמויה או גלויה) על עזיבתה.</p> <p>✓ האלוהים מתגלה ומדבר אל האדם כאשר יש לו ייעוד.</p> <p>✓ הירושה בסיפורי האבות והאימהות היא לפי תכונותיו של האדם וייעודו ולא דווקא בשל היותו הבכור.</p> <p>✓ סיפורי עקרות מבשרים לנו על לידתו של אדם בעל שליחות וייעוד.</p> <p>✓ ליחסים בתוך המשפחה עשויים להיות השלכות הרות גורל.</p>	<p>א. סיפורי האבות</p> <p>בראשית י"ב; י"ג; ט"ו; ט"ז; י"ח; י"ט; כ"א; כ"ב (א-י"ט) כ"ג; כ"ד; כ"ה (י"ט) כ"ז; כ"ט; ל"ב (כ"ד-ל"ב)</p>	70%

<p>ב. סיפורי יוסף</p> <p>בראשית ל"ז; ל"ט; ; מ"א; מ"ב; מ"ג; מ"ד; מ"ה* ; נ"ז* ;</p> <p>*מפרק מ"ב ועד מ"ה לעשות יחידה סיפורית אחת ללמד פסוקים נבחרים תוך שמירה על הרצף הסיפורי.</p> <p>*פרק נ' (א'-ט', כ"ב עד הסוף) ניתן ללמד את עיקרי הדברים- מות יעקב, הישיבה במצרים מות יוסף, על מנת להבין את ספר שמות.</p> <p>ג. סיפור התהוות האומה</p> <p>שמות א'; ב'; ג'; ; ל"ב (כ"ט-מ"ב); י"ג (י"ז-) כ"ב* ; י"ד; י"ט* ; כ' (א'-י"ח) ל"ב; ל"ג; ל"ד (א'-ט"ז) ; כ"ז-ל"ה)* ;</p> <p>*בפרק י"ג לציין רק את העלאת עצמות יוסף *פרק י"ט פראפרזה בנושא ההכנות לקראת מעמד הר סיני. *פרקים ל"ב-ל"ד ללמד כיחידה אחת עם דגש על פסוקים מרכזיים השומרים על הרצף הסיפורי והנושא המרכזי.</p>	<p>✓ מעשה אבות סימן לבנים הוא עקרון חוזר בסיפורי האבות והאימהות.</p> <p>✓ לנשים בסיפורי האבות והאימהות יש תפקיד מרכזי בקביעת גורל העם והאומה.</p> <p>✓ בסיפורי יוסף עזיבת כנען היא חלק מהתוכנית האלוהית.</p> <p>✓ הירושה בסיפורי האבות והאמהות היא לפי תכונותיו של האדם וייעודו ולא דווקא בשל היותו הבכור.</p> <p>✓ ליחסים בתוך המשפחה עשויים להיות השלכות הרות גורל.</p> <p>✓ משבר מערער את הקיים, אך מכיל בתוכו סיכוי לשינוי ותיקון</p> <p>✓ החלום בסיפורי יוסף הוא האמצעי של האלוהים להעברת מסרים ודבר נבואה.</p> <p>✓ בסיפורי יוסף הבחירה של האדם היא בהתאם לתוכנית האלוהית.</p> <p>✓ משה נחשב לסמל ומופת למנהיג אבל גם לו היו חולשות אנושיות.</p> <p>✓ הייעוד והשליחות של המנהיג בהקמת עם ועיצובו.</p> <p>✓ תרבותו ורוחו של עם מתעצבים על-פי עקרונות מכוננים</p> <p>✓ זיכרון אירועים מכוננים בחיי העם מעצבים את דמותו וייעודו.</p>	<p>ב. סיפורי יוסף</p> <p>בראשית ל"ז; ל"ח; ל"ט; מ' ; מ"א ; מ"ב ; מ"ג ; מ"ד ; מ"ה* ; מ"ח ; נ' ; * ;</p> <p>*מפרק מ"ב ועד מ"ה לעשות יחידה סיפורית אחת ללמד פסוקים נבחרים תוך שמירה על הרצף הסיפורי.</p> <p>*פרק נ' (א'-ט', כ"ב עד הסוף) ניתן ללמד את עיקרי הדברים- מות יעקב, הישיבה במצרים מות יוסף, על מנת להבין את ספר שמות.</p> <p>ג. סיפור התהוות האומה</p> <p>שמות א'; ב'; ג'; ; י"ב (כ"ט-מ"ב) ; י"ג (י"ז-כ"ב) ; י"ד ; י"ט ; כ' (א'-י"ח) ; ל"ב ; ל"ג ; ל"ד (א'-ט"ז) ; כ"ז-ל"ה) ;</p> <p>*בפרק י"ג לציין את העלאת עצמות יוסף *פרק י"ט פראפרזה בנושא ההכנות לקראת מעמד הר סיני.</p>
---	---	---

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>בחירה: נושא מתוך ארבעה:</p> <p>שיבת ציון ב. נביא ונבואה ג. חוק וחברה ד. מזמורי תהלים: ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>א. שיבת ציון</p> <p>הגעגועים לציון: תהלים קל"ז; התקומה העתידית בארץ ישראל: יחזקאל ל"ז; הצהרת כורש והעליות הראשונות: עזרא א'*; בשוב ה' את שיבת ציון: תהלים קכ"ו; קשיי שבי ציון בבניית המקדש: חגי א'; עליית נחמיה וקשיי התקופה: מיסוד הקריאה בתורה וחגי תשרי: *עזרא א' (א'-ז')</p>	<p>✓ סיפורי התהוות האומה תואמים את התוכנית האלוהית למימוש ההבטחה לאבות.</p> <p>✓ בסיפורי יציאת מצרים מתקיים מתח בין התוכנית האלוהית לבין עיקרון הבחירה החופשית.</p> <p>✓ מנהיג נע בין הצורך לקיים את שליחותו לבין ההיענות לצורכי מונהגיו.</p> <p>✓ תפקיד הנביא הוא לייצג את האלוהים ולדבר בשמו ובו זמנית לייצג את העם ולהגן עליו.</p> <p>✓ שיבת ציון היא מרכיב מהותי בזהות הלאומית של כל יהודי.</p> <p>✓ בניית בית המקדש היא סמל לשיבת העם לארצו.</p> <p>✓ החזון האוטופי לשיבה לארץ התנפץ אל מול המציאות, אבל לא שבר את רוחם של מנהיגי השבים.</p> <p>✓ בהתאם לנסיבות התקופה מנהיגי שיבת ציון פועלים לשינוי ולשימור.</p>	<p>בחירה: נושא מתוך חמישה:</p> <p>שיבת ציון ב. נביא ונבואה ג. חוק וחברה ד. מזמורי תהלים: ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>א. שיבת ציון</p> <p>הגעגועים לציון: תהלים קל"ז; התקומה העתידית בארץ ישראל: יחזקאל ל"ז; הצהרת כורש והעליות הראשונות: עזרא א' ג'; בשוב ה' את שיבת ציון: תהלים קכ"ו; קשיי שבי ציון בבניית המקדש: חגי א'; עליית נחמיה וקשיי התקופה: נחמיה א' ה'; מיסוד הקריאה בתורה וחגי תשרי: נחמיה ח'; *עזרא א' (א'-ז')</p>
---	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>ב. נביא ונבואה</p> <p>הקדשת הנביא: ירמיהו א'*; נביא אל מול העם: מוסר מול פולחן: ירמיהו ז' (א'-כ'); המאבק בנביאי שקר: ירמיהו כ"ח; נביא ומלך: נביא מול קונצנזוס: נביא במשבר: ירמיהו כ"*; נביא כמבשר גאולה: ירמיהו ל"א*;</p> <p>*ירמיהו א' (א'-י) *ירמיהו כ (א'-י) להתייחס באופן כללי לסוגיה של המחיר שמשלם הנביא על תפקידו. *ירמיהו ל"א (י"ד-י"ט)</p> <p>ג. חוק וחברה</p> <p>קריאת שמע: דברים ו' (ד'-ט')</p> <p>חוקים חברתיים: ויקרא י"ט (א'-ד'; ט'-י"ח); דברים ט"ו (א'-י"א)*;</p> <p>חגים: דברים ט"ז;</p>	<p>✓ תפקיד הנביא הוא לייצג את האלוהים ולדבר בשמו ובו זמנית לייצג את העם ולהגן עליו.</p> <p>✓ הנביא נמצא במתח ובקונפליקט בין תפקידו כנביא לבין צרכיו האנושיים</p> <p>✓ המתח של הנביא בין היותו נציגו של האל לבין השתייכותו לעם.</p> <p>✓ קיימת אי הסכמה בין הנביא לבין העם לגבי מרכזיותו של הפולחן אל מול המוסר.</p> <p>✓ הנביא הולך נגד הזרם ופועל נגד הקונצנזוס גם במחיר אישי.</p>	<p>ב. נביא ונבואה</p> <p>הקדשת הנביא: ירמיהו א'; נביא אל מול העם: ירמיהו ב' (א'-כ"ח); מוסר מול פולחן: ירמיהו ז' (א'-כ'); המאבק בנביאי שקר: ירמיהו כ"ח; נביא ומלך: ירמיהו ל"ח; נביא מול קונצנזוס: ירמיהו כ"ו; נביא במשבר: ירמיהו כ'; נביא כמבשר גאולה: ירמיהו ל"א;</p> <p>ג. חוק וחברה</p> <p>קריאת שמע: דברים ו' (ד'-ט')</p> <p>חוקים חברתיים: ויקרא י"ט (א'-ד'; ט'-י"ח); דברים ט"ו (א'-י"א); דברים כ"ד (י-כ"ב);</p> <p>חגים:</p>
---	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>סדרי שלטון: דברים י"ז (ח'כ'); חוקי מלחמה: דברים כ'; *; דברים כ"א (י"ג); קדושת החיים: בראשית ט'(ו'); שמות כ'(יג); במדבר ל"ה *דברים ט"ו לבחור שני חוקים מרכזיים המתייחסים לחלשים בחברה. *דברים כ' (א'-ח', החוקים האנושיים, י"ט-כ' החוקים המתייחסים לסביבה) *במדבר ל"ה (ט'-כ"ח)</p> <p>ד. לא נלמד</p> <p>דמות הצדיק האידיאלית: תפילת האדם: התייחסות לבריאה ולטבע: מזמורי חרטה: שירי המעלות:</p>	<p>✓ חוקי התורה משקפים המציאות בעבר אבל יכולים להיות רלוונטיים ומותאמים לכל תקופה. ✓ החוק המקראי הוא מקור לעיצוב ערכי החברה והלאום. ✓ יש חוקים מקראיים שמטרתם ליחד ולהבדיל את עם ישראל משאר אומות העולם ✓ האדם נברא בצלמו של האלוהים ובשל כך הבסיס לחוקי התורה הם ערכים הומניים ✓ ישנה התכתבות של חוקי התורה עם המציאות הקיימת והתאמתה לערכים המנחים. ✓ זיכרון יציאת מצרים כבסיס לדרישה מהעם לשמור את חוקי התורה.</p>	<p>דברים ט"ז; סדרי שלטון: דברים י"ז (ח'כ'); חוקי מלחמה: דברים כ'; דברים כ"א (י"ג); דברים כ"ג (י"טו); קדושת החיים: בראשית ט'(ו'); שמות כ'(יג); במדבר ל"ה</p> <p>ד. מזמורי תהלים:</p> <p>דמות הצדיק האידיאלית: א'; תפילת האדם: כ"ג; ק"ל; התייחסות לבריאה ולטבע: ח'; ק"ד; מזמורי חרטה: נ"א; שירי המעלות: קכ"א; קכ"ב; קכ"ח;</p>
---	---	--

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>ה. ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>איוב א'; ב' מ"ב; קהלת א'</p>	<p>✓ מעמדו של האדם שנברא בצלם כנזר הבריאה או חלק ממנה. ✓ במזמורי תהילים יש תפיסות שונות לגבי ייעודו, מקומו ותפקידו של האדם בעולם. ✓ מזמורי תהילים משקפים את הצורך של האדם להתחבר אל האלוהים. ✓ המשוררים של מזמורי תהילים נעים בין הזהות האישית לזהות הלאומית.</p> <p>✓ ספרות החכמה מעלה שאלות ותהיות לגבי יסודות האמונה. ✓ ספרות החכמה מטילה ספק בתוך הוודאות האמונית. ✓ ספרות החכמה מנסה להבין את הצדק האלוהי למול ביטויו במציאות.</p>	<p>ה. ספרות החכמה - הרהורים על החיים</p> <p>איוב א'; ב'; ג'; ד' (א-ט'); י"ג; ל"ח(א-כ"ו); מ' (א-ה'); מ"ב; קהלת א'; ב'; ג' (א-י"ב);</p>	
<p>סיפורי ראשית העולם והאנושות בראשית א'; ב'; ג'; ד'; ו' (ה'-כ"ב); ט'; י"א (א'-ט')</p>	<p>✓ האדם הוא נזר הבריאה ולא הגשים את ייעודו ✓ האנושות מתפתחת מבחינת הציוויליזציה ובו זמנית מדרדרת מבחינה מוסרית. ✓ העולם נברא בהרמוניה אל מול התפתחותו הדיסרמונית.</p>	<p>סיפורי ראשית העולם והאנושות בראשית א'; ב'; ג'; ד'; ו' (ה'-כ"ב); ט'; י"א (א'-ט')</p>	<p>חטיבה עליונה 30%</p>

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p style="text-align: center;">על אהבה וחסד רות א'-ד'</p> <p style="text-align: center;">או</p> <p style="text-align: center;">בין שאול לדוד שמואל א': ח'; ט'; ט"ו; ט"ז; י"ז; י"ח; כ"ד; כ"ח; ל"א;</p>	<p>✓ שלמות בריאה האלוהית אל מול התנהלותו של האדם בתוכה.</p> <p>✓ היחסים בין האלוהים והאדם האמביוולנטיים הנעים בין קרבה לריחוק.</p> <p>✓ האדם אמנם נברא בצלמו של האלוהים, אך התנהלותו בעולם איננה מעידה על כך.</p> <p>✓ נשים פועלות ומשנות גם במסגרות הפטריאכליות המגבילות אותן</p> <p>✓ גם הנשים בתקופת המקרא יכולות להיות יוזמות ומובילות שינוי.</p> <p>✓ תחושות השייכות והזרות באות לידי ביטוי במעגל האישי, במעגל המשפחתי, במעגל השבטי ובמעגל הלאומי.</p> <p>✓ המתח בין האינדיבידואלי ובין הלאומי חברתי יוצר שיח של פְּשרה, וויתור והכלה.</p> <p>✓ חסד ונתינה משפיעים לטובה על החברה ומניעים גם את האחר להתנהגות מיטיבה.</p> <p>✓ להיבטיה השונים של האהבה יש מחיר ולעתים גם שכר.</p> <p>✓ הצלחת המלך תלויה בקבלת הסמכות האלוהית</p>	<p style="text-align: center;">על אהבה וחסד רות א'-ד'; שיר השירים א'; ב'; ג'; משלי; אשת חיל ל"א (י"א-ל"א)</p> <p style="text-align: center;">או</p> <p style="text-align: center;">בין שאול לדוד שמואל א': ח'; ט'; י"א; ט"ו; ט"ז; י"ז; י"ח; כ"ד; כ"ח; ל"א;</p>
--	---	---

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

<p>שמואל ב': א' (י"ז-כ"ז) יש ללמד 5 פרקים ללימוד אינטנסיבי והיתר ללימוד אקסטנסיבי. הכרת הרצף הסיפורי ממוקדים ומכווני הנושא "יחסי שאול ודוד". הערכה החלופית תעשה בהתאם למחווון הנדרש בתכנית הלימודים (עמ' 31)</p>	<p>✓ מנהיג ראוי הוא מנהיג העומד בפני הלחצים של מונהגיו ופועל על-פי עקרונותיו ומצפונו. ✓ מנהיג לא תמיד פועל לתועלת מונהגיו, אלא מאינטרסים אישיים. ✓ מנהיגות דורשת תודעת שליחות, אחריות ומחויבות לפעול לטובת קיומה וקידומה של חברה יציבה. ✓ קיים מתח בין מנהיג בשקיעתו לבין מנהיג בזריחתו.</p>	<p>שמואל ב': א' (י"ז-כ"ז) יש ללמד את 5 פרקים ללימוד אינטנסיבי</p>
--	--	---

ב. מיומנויות דיסציפלינריות ומיומנויות דמות הבוגר

מיומנויות קוגניטיביות : מיומנויות להבנת הכתוב בתנ"ך, איתור מידע, ארגון המידע, והצגתו בעל פה ובכתב, הערכת המידע, היחשפות לפרשנויות מסורתיות ומחקריות, השוואת המידע למקורות פנים מקראיים וחוץ מקראיים.

חשיבה ביקורתית: בחינת המידע והערכתו, הסקת מסקנות מהשוואה למקורות פנים מקראיים וחוץ מקראיים, הבעת עמדה אישית מנומקת, זיהוי קושי בעיה ודילמה והצעות לפתרון, הבחנה בין מסרים גלויים לבין מסרים סמויים בטקסט המקראי, יכולת לגלות גמישות מחשבתית קבלת מורכבות ויצירת הקשרים חדשים.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

מיומנויות רגשיות: זיהוי רגשות ומסוגלות הלומד לקבלת מורכבות ודעות שונות, התמודדות עימן ויכולת לוויסות עצמי.

מיומנויות חברתיות: להכיר להבין להעריך ולכבד את האחר על דעותיו השונות, והצגת רעיונות מנקודות מבט שונות. עידוד ליצירת שותפויות ושיתופיות בתהליכי הלמידה

פירוט המיומנויות הדיסציפלינריות בתכנית הלימודים (עמ' 28-29) [ועקרונות הוראת התנ"ך](#), להתוויית דרכי ה.ל.ה בתחום הדעת.

ג. פריסת נושאי הלימוד – מתווה חדש

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

פריסת נושאי הלימוד בתנ"ך ממ' - מתווה חדש

אפשרות א':

- 70% { משימה מבוקרת ראשונה - סיפורי אבות
- 70% { משימה מבוקרת שניה - סיפורי יוסף
- 30% { בחינה חיצונית - סיפור התהוות האומה + נושא בחירה
- 30% { הערכה פנימית - עלילות ראשית, על אהבה וחסד / בין שאול לדוד

אפשרות ב':

- 70% { בחינה חיצונית - סיפורי האבות + סיפורי יוסף
- 70% { משימה מבוקרת ראשונה - סיפור התהוות האומה
- 30% { משימה מבוקרת שניה - נושא בחירה
- 30% { הערכה פנימית-עלילות ראשית, על אהבה וחסד / בין שאול לדוד

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

אפשרות א':

מספר שאלון	תקופת הלימוד	כיתה	פרקי הלימוד	משקל	סוג ההערכה
1283	ספטמבר - נובמבר	כיתה י'	עלילות ראשית	15%	הערכה פנים בית ספרית
1211	דצמבר-מאי	כיתה י'	סיפורי אבות	35%	2 משימות מבוקרות
1212			+ סיפורי יוסף		
1215	ספטמבר-מרץ	כיתה י"א	סיפור התהוות האומה + נושא בחירה + קל"ן	35%	מבחן מבוקר
1283	אפריל- יוני	כיתה י"א	על אהבה וחסד/ בין שאול לדוד	15%	הערכה בית ספרית

אפשרות ב':

מספר שאלון	תקופת הלימוד	כיתה	פרקי הלימוד	משקל	סוג ההערכה
1283	ספטמבר - נובמבר	כיתה י'	עלילות ראשית	15%	הערכה פנים בית ספרית
1225	דצמבר-מאי	כיתה י'	סיפורי אבות + סיפורי יוסף + קל"ן	35%	מבחן מבוקר
1221			סיפור התהוות האומה		
1222	ספטמבר-מרץ	כיתה י"א	+ נושא בחירה	35%	2 משימות מבוקרות
1283	אפריל- יוני	כיתה י"א	על אהבה וחסד/ בין שאול לדוד	15%	הערכה פנים בית ספרית

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

ה. מתווה ההיבחנות תשפ"ה- תשפ"ו

כיתה	מתווה חדש
י' – י"א	35%- בחינה חיצונית אין ציון הגשה ניתן לגשת מקיץ תשפ"ה (לפי בחירת ביה"ס) 35%- שתי משימות ביצוע מבוקרות 30%- הערכה בית ספרית

ו. ההערכה החיצונית

ו1. מבנה המבחן החיצוני 35%

מבנה המבחן שאלון 1225.

בשאלון זה שלושה פרקים.

(1 X 40) - 40 נקודות

פרק ראשון – סיפורי אבות

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

פרק שני – סיפורי יוסף 40 X1) – 40 נקודות
פרק שלישי – קטע להבנה ולניתוח (20 X1) - 20 נקודות
סה"כ – 100 נקודות

או

מבנה המבחן שאלון 1215

בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – שמות התהוות האומה (40 X 1) - 40 נקודות
פרק שני – נושא חתך (40 X 1) – 40 נקודות
פרק שלישי – קטע להבנה ולניתוח (20 X1) - 20 נקודות
סה"כ – 100 נקודות

אפשרות א'-

פרק ראשון: סיפור התהוות האומה (40 נקודות)

1. שאלה על סיפורי אבות שלושה סעיפים.

סעיף א' – 8 נק'

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

סעיף ב', וגי' – 16 נק'

פרק שני: נושא בחירה (40 נקודות)

2. שאלה על הנושא הנלמד שלושה סעיפים.

סעיף א' – 8 נק'

סעיף ב', וגי' – 16 נק'

פרק שלישי: קל"ן (קטע נלמד ולא נבחן),

להבנה וניתוח מספר בראשית או שמות (12 נקודות)

3. סעיף א' -שאלת חובה (8 נק')

בחירה של סעיף אחד מתוך סעיפים ב-ד.. (12 נק')

אפשרות ב' -

פרק ראשון: סיפורי האבות (40 נקודות)

4. שאלה על סיפורי אבות שלושה סעיפים.

סעיף א' – 8 נק'

סעיף ב', וגי' – 16 נק'

פרק שני: סיפורי יוסף (40 נקודות)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

5. שאלה על סיפורי יוסף שלושה סעיפים

סעיף א' – 8 נק'

סעיף ב', ג' – 16 נק'

פרק שלישי: קל"ן (קטע נלמד ולא נבחן),

להבנה וניתוח מספר בראשית או שמות (12 נקודות)

6. שאלת חובה (8 נק')

7. בחירה של סעיף אחד מתוך שלושה. (12 נק')

21. אפיון השאלות בבחינה החיצונית (מתווה חדש ומתווה ישן)

דוגמאות לשאלות ברוח הדברים ראה בנספח.

לימוד העוסק בראיה כוללת ומקיפה של היחידה הנלמדת –

- באיסוף מידע וידע
- בהתייחס לאירועים ודמויות
- ברעיונות מרכזיים בראיה כוללת ומקיפה של היחידה הנלמדת.

לימוד העוסק בהעמקה והרחבה ביחידה הנלמדת-

- באיתור קושי/בעיה/סוגיה ופתרונה
- עיסוק בכלים פרשניים להבהרה והבנת המשמעות של הטקסט המקראי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- זיקה לטקסטים אחרים פנים מקראיים או חוץ מקראיים ,
- קשרים בין טקסטים
- ריבוי דעות ומורכבות של הטקסט המקראי
- ניהול שיח ביקורתי ומושכל סביב הטקסט המקראי.
- בשימוש בכלים ומיומנויות נדרשות, להבנה והארת הטקסט המקראי .

לימוד העוסק בהערכת המידע ביחידה הנלמדת-

- הצגת טיעון והנמקה סביב היחידה הנלמדת
- בתובנות רלוונטיות, בערכים
- בהתמודדות עם דילמות ערכיות העולות מהטקסט המקראי
- התמודדות עם סוגיות בזיקה עם טקסטים פנים מקראיים וחוץ מקראיים.

מאליו יובן שפעמים רבות במהלך הלימוד הרבדים השונים אחוזים זה בזה, קשורים ונעזרים זה בזה.

31. דוגמאות לשאלות בבחינה חיצונית

שאלות לסעיפי א ולשאלות של פרק ג [אנסיך] (שאלות 1-3)

1. שאלה של איסוף מידע וביסוס :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

(1) מה עשתה/החליטה/יזמה/ביקשה _____ [שם הדמות מן הקטע]?

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

(3 נקודות)

(2) מה קרה בעקבות המעשה/ ההחלטה/ היוזמה? בססו את תשובתכם על הכתוב. (3 נקודות)

אז: א.1.1 (1) מניין הגיעה/ [שם/ות הדמות/ות] _____ ולאן היא/ הן הלכה/ו?

(3 נקודות)

(2) על פי הכתוב, הסבירו מדוע שינתה הדמות את מיקומה. (3 נקודות)

2. שאלה של הבנת ההקשר (למשל: בריאת העולם/ האדם, הבטחת הארץ, יציאת מצרים, הבטחת זרע, ייסוד המלוכה בישראל, שיבת ציון, נבואת חורבן/ נחמה, [דבקות ב]חוקי התורה, עזרה לחלשים בחברה, התנהגות בזמן מלחמה, רעיון הסבל האנושי, עקרות האישה, יחסים בתוך המשפחה, חשש/קשיים, ועוד):

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

בפסוק זה/פסוקים אלה בא לידי ביטוי רעיון העוסק/הקשור ב_____ . הביאו דוגמה אחת / שתי דוגמאות המבטאות/ות רעיון/ הקשר זה, והסבירו אותה/ן. בססו את דבריכם על הכתוב.

3. איתור נושא מרכזי / דמות מרכזית:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

(1) ציינו/ תארו את הנושא העיקרי שבו הקטע עוסק. (3 נקודות)

(2) על פי פסוקים _____, הסבירו כיצד ניסה/תה [שם הדמות] _____ להשיג את מטרתה. (3 נקודות)

שאלות לסעיפים ב-ג (שאלות 4-10)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

4. שאלת פרשנות :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____
ואת דברי [שם פרשן של ימי הביניים/מודרני] _____ שלפניכם.

(1) מהי השאלה ששואל הפרשן/ על איזו שאלה עונה הפרשן / מהו הקושי שמעלה הפרשן?
(3 נקודות)

(2) הסבירו את התשובה של הפרשן על השאלה

/ הסבירו כיצד מיישב/ פותר הפרשן את הקושי שהעלה, ועל מה בפסוקים _____ [הפסוקים הרלוונטיים מהתנ"ך] מבסס הפרשן את תשובתו/
פירושו? הסבירו את תשובתכם.

/ לדעתכם, האם הפירוש מיישב/פותר את הקושי שהעלה הפרשן? נמקו את תשובתכם. (4 נקודות)

5. שאלת השוואה (דמויות, מצבים, התנהגויות וכו') :

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____
ו[שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

(1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין שני הכתובים/ציינו שני הבדלים בין שני הכתובים.
(3 נקודות)

(2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההבדלים על השינוי שחל ב_____ [שם הדמות]. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

או: הסבירו את הלקח / המסר העולה מן ההבדלים בין שני הכתובים. בססו את דבריכם על הכתוב. (4 נקודות)

או:

5. 1. קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____

ואת הקטע מדברי _____ [קטע חוץ-מקראי/ קטע מן המחקר/ קטע משיר] שלפניכם.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- (1) ציינו נקודת דמיון אחת והבדל אחד בין קטע חוץ-מקראי/ קטע מן המחקר/ קטע משיר שלפניכם לכתוב המקראי. (4 נקודות)
- (2) הסבירו מה אפשר ללמוד מן ההבדל בין הקטעים שציינתם בתת-סעיף (1) בנוגע להבנת הקטע המקראי הזה/ להבנת הדמות/להבנת המצב. (3 נקודות)

או:

- (2) הסבירו את התרומה של הקטע החוץ-מקראי להבנת הקטע המקראי. (3 נקודות)

6. שאלת "יש הטוענים...ויש הטוענים" + הסבר של כל טענה ועימות כלשהו בין שתי הדעות המנוגדות:

קראו [שם ספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

יש הטוענים כי _____

ויש הטוענים כי _____.

(1) הסבירו כל אחת מן הטענות ובססו אותן על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קראו גם _____ [שם הספר], פרק _____, פסוקים _____.

האם פסוק זה/ פסוקים אלה עולה/ים בקנה אחד עם הטענה הראשונה/הטענה השנייה? נמקו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב. (3 נקודות)

7. שאלת עמדה: דיון ערכי / ביקורת על דמות מקראית:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוקים _____.

על פי המתואר בקטע שלפניכם, מהי עמדתכם בנוגע ל/ התנהגות של _____ [דמות אחת/ שתיים מן הדמויות/ כל אחת מן הדמויות] דרישת

החוק / דרישת הנביא/ דרישת המנהיג/ דרישת המשורר? נמקו את תשובתכם ובססו אותה על הכתוב.

8. הבנת מושגי יסוד בלימוד תנ"ך:

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____
או: קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____ ו[שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.
הסבירו כיצד בפרק/ים/ פסוק/ים שלפניכם בא לידי ביטוי הרעיון של _____
["מידה כנגד מידה", שכר ועונש/ סוגי גמול / תפיסת אלוהות, ועוד] בהקשרו בקטע זה. בססו את תשובתכם על הכתוב/ הכתובים.

9. זיהוי של אמצעי ספרותי/ רטורי והבנתו ושאלה על מטרת השימוש בו, הדגמה וביסוס:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

(1) בקטע זה יש שימוש באמצעי ספרותי _____ (מילה / שורש/ ביטוי מנחה, חזרה, דימוי / מטפורה, מצלול, ריבוי/ רצף פעלים/ שאלה

רטורית/ אירוניה/ כינויים לדמות, ועוד). הדגימו את השימוש באמצעי זה בעזרת דוגמה/ות מן הקטע. (2 נקודות)

(2) הסבירו מה תורם השימוש באמצעי זה להבנת המסופר/ הדמות בקטע זה. (5 נקודות)

10. שאלה הדורשת הבנה של מורכבות של דמות/ מניעים של דמות/ מצב:

קראו [שם הספר] _____, פרק _____, פסוק/ים _____.

(1) הסבירו את ההתנהגות של הדמות/ יות/ המניעים של הדמות/ות/ המצב _____ באופן חיובי. בססו את תשובתכם על

הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבירו את ההתנהגות של הדמות/ יות / המניעים של הדמות/ית/ המצב _____ באור שלילי. בססו את תשובתכם על

הכתוב. (3 נקודות)

ז. דרכי היבחנות לתלמידים כבדי שמיעה וחירשים (07 קוד 3-4 או ברמת חומרת מוגבלות ב'ג')::

להלן שלוש הדרכים האפשריות להיבחנות:

1. שאלון רגיל + 10 נקודות לציון הבחינה (לא לציון המגן)

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

2. בחינה בית ספרית באישור מפמ"ר
3. בחינה בית ספרית שמורה לוקח מבית ספר אחר באישור מפמ"ר ומקבלה רק בבוקר הבחינה.

ח. נהלי כתיבת הבחינה:

כתיבת בחינת הבגרות הבית ספרית נשארת באחריות ביה"ס בו לומד התלמיד. תהליך כתיבת הבחינה ואישורה הסופי, יעשו על ידי הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.

בחינת הבגרות הבית ספרית, תכתב על פי הכללים של כתיבת בחינת בגרות על כל מרכיביה. דוגמא ניתן למצוא באתר תנ"ך ממלכתי.

ביה"ס שיבחרו לא לחבר את בחינת הבגרות יוכלו:

1. לקחת את הבחינה מבי"ס אחר, באישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו. טופס הבחינה יגיע לביה"ס רק בבוקר הבחינה.
2. לקחת בחינה שנכתבה על ידי צוות מקצועי לכו"ח באישור הפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו. טופס הבחינה יגיע לביה"ס רק בבוקר הבחינה.

בשתי האפשרויות הבחינה תיבדק בביה"ס בו לומד התלמיד.

ט. לוי' הגשת בחינה בית ספרית לאישור הפקוח על הוראת התנ"ך

תלמידים הניגשים בחורף

1. עד ה 15.11 הבחינה תישלח במייל מביה"ס, לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריכה מטעמו.
2. עד ה 1.12 הבחינה תוחזר לביה"ס עם הערות.
3. עד ה 5.12 הבחינה תוחזר לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
4. עד ה 15.12 הבחינה תאושר ע"י מפמ"ר תנ"ך.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

5. לצורך פקוח ובקרה על ההערכה, בית הספר יידרש לשלוח מדגם אקראי של מחברות ההערכה, בהתאם לבקשתו של המדריך מטעם הפקוח על הוראת התנ"ך.
כל ההתנהלות תהיה המייל.

תלמידים הניגשים בקיץ

1. עד ה 15.3 הבחינה תישלח במייל מביה"ס, לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריכה מטעמו.
2. עד 20.4 הבחינה תוחזר לביה"ס עם הערות.
3. עד 25.4 הבחינה תוחזר לפקוח על הוראת התנ"ך והמדריך מטעמו.
4. עד 30.4 הבחינה תאושר ע"י מפמ"ר תנ"ך.
כל ההתנהלות תהיה במייל.

י. משימות ביצוע לבקרה חיצונית

אנו עובדים ביתר שאת על קיצור [המשימות לבקרה חיצונית](#), כך שתהיינה יותר נגישות וישפרו את חוויית המשתמש למורה ולתלמיד כאחד. אלה יפורסמו באתר התנ"ך ובמרחב הפדגוגי של משרד החינוך. **יש לתת את הקישור למסמך הכולל להקלות לאוכלוסיות מאתגרות עמי**
המפגשים ב"ורוח נכון.." בקמפוס קיץ, יוקדשו להיערכות שלנו המורים וקבלת כלים ומיומנויות להתמודד הלכה למעשה עם המשימות במסגרת ההוראה למידה וההערכה בכיתה. פרטים יפורסמו במסגרת "ורוח נכון..", ובאתר תנ"ך ממלכתי.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

בברכה,

אלי-ציון.

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממי